

**SOSYAL BİLGİLER SON SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ
DRAMA DERS PLANI HAZIRLAYABİLME DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ**

**DETERMINING THE DRAMA LESSON PLAN
PREPARATION LEVELS OF SOCIAL STUDIES
PRESERVICE TEACHERS**

*Nadire Emel AKHAN**

*Samet ÇİÇEK***

*Gülten KOCAAĞA****

Özet

Araştırmanın amacı sosyal bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanarak ders planı hazırlayabilme düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018, 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim-öğretim yıllarında bir devlet üniversitesinin sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıfında öğrenim gören, son sınıf son dönemde yer alan Drama dersini alan, her eğitim-öğretim yılı için 80 olmak üzere toplamda 240 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma nicel araştırma yöntemine dayalı betimsel bir çalışmadır. Öğretmen adaylarının Drama dersi kapsamında dönem sonunda drama yöntemini kullanarak hazırladıkları ders planları, Korkut (2020) tarafından geliştirilen “Drama Ders Planı Rubriği (DDPR)” ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının drama ders planı hazırlama düzeylerinin yıllara göre

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Antalya / TÜRKİYE neakhan@akdeniz.edu.tr ORCID: 0000-0003-3628-8571

** Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya / TÜRKİYE ciceksamet01@gmail.com ORCID: 0000-0002-1056-7911

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya / TÜRKİYE gultenkocaaga@gmail.com ORCID: 0000-0002-9308-229X

farklılaştığını, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin önceki yıllara göre düştüğünü söylemek mümkündür. Bu durumu, uygulamalı bir ders olan drama dersinin 2020 yılında yaşanan pandemi dolayısıyla eş zamanlı uzaktan eğitim sistemi aracılığıyla verilmesinden kaynaklı olduğu şeklinde yorumlamak mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, öğretmen adayı, drama, ders planı

Abstract

The aim of the study is to determine the level of social studies preservice teachers to prepare a lesson plan by using the drama method. The sample of the research consisted of a total of 240 preservice teachers, 80 for each academic year in the 2017-2018, 2018-2019 and 2019-2020 academic years taking the final year last-term Drama course, who were studying in the senior year of social studies teaching at a state university. The research is a descriptive study based on the quantitative research method. The lesson plans prepared by the preservice teachers using the drama method at the end of the drama lesson were evaluated with the "Drama Lesson Plan Rubric (DLPR)" developed by Korkut (2020). When the results of the study are evaluated in general, it is possible to say that the pre-service teachers' levels of preparing drama lesson plans differ by years, and that their level of preparing a drama lesson plan in the 2019-2020 academic year decreased compared to the previous years. It is possible to interpret this situation as a result of the fact that the drama lesson, which is an applied lesson, was given through the simultaneous distance education system due to the pandemic in 2020.

Keywords: Social Studies, preservice teacher, drama, lesson plan

Giriş

Drama eğitimi bütünleştiren, kurgu ile gerçeğin iç içe olduğu, katılımcıların gerçek hayatın provasını aldıkları bilgiyi yaşantıya dönüştüren bir süreçtir (Okvuran, 2003). Yaratıcı drama, içerisine birçok oyunu alarak kendi bünyesinde yaratıcılığı, iletişimi, doğaçlamayı, ait olmayı içeren “mış gibi yapma” sanatıdır (Memişoğlu, 2020). Bir başka ifadeyle drama; öğreten, sahneye çıkmadan ve oyunda rol yaparak yaşam deneyimini genişleten kalıcı davranış değişikliği sağlayan çocuğu geliştiren, yetiştiren başlı başına bir eğitim alanıdır (Koç, 2013). Bu bakımdan drama, küçük çocuklar için onları büyüleyen doktorlar, öğretmenler, mühendisler gibi

statülerdeki kişileri taklit ettikleri belki de gelecekteki rolleri için prova aldıkları doğuştan gelen doğal bir öğrenme biçimidir (Kortmaz, 2017). Yaratıcı drama kavramı başlı başına bir alan olmasıyla birlikte eğitim süreci içerisinde bir öğretim yöntemi olarak kullanılmakta ve son derece etkili sonuçlar verebilmektedir (Dündar, 2018).

Yürütülen eğitim faaliyetlerinde yöntem olarak daha çok öğretmenin aktif olduğu bir eğitim sistemi benimsenmesi öğrenme sürecindeki öğrenciyi birçok gelişimden mahrum, pasif bir öğrenme ortamına maruz bırakmakta; öğrencinin öğrenmesi gereken bilginin içine girememesi, keşfetme farkındalığını yaşayamaması, kendini gerçekleştirmesine ve yaratıcı üretken bir birey olmasına olanak tanımamaktadır (Ali, 2019). Düşünmenin yerini ezberciliğin, okumanın yerini bilgi yığınının aldığı bir öğretim sisteminde yetişecek bireyin öğretmenin mutlak otoritesine bağlı pasif bir katılım gösteren öğrenmeleri kalıcı hale dönüştüremeyen bir birey olması beklenebilir. Oysa sistem öğrenciyi merkeze alıp onu düşünsel etkinliklere yönlendirmeli, bireye “birey” olma şansı verebilmelidir. Etkin bir katılımı içerdiği ve öğrenmede kalıcılığı sağladığı için yaşantılara dayalı öğretim çok büyük önem arz etmektedir (Adıgüzel, 2018). Yaşantılara dayalı bir öğretimin önemi eski Çin atasözüne göre (akt. Demirel, 2015) “Duyarsam unuturum, görürsem hatırlarım, yaparsam anlar ve öğrenirim.” şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca Demirel (2015) benzer biçimde sözel ağırlıklı öğretimde % 10 olan hatırlama ve kalıcılık görselde % 30, yaşantılara dayalı bir öğretimde ise % 90’a ulaştığını ifade etmiştir. Sınıf ortamında düzenlenen yaratıcı drama uygulamaları, öğrencilerin çok yönlü düşünme becerilerini, yaratıcılıklarını, empati ve değer yargılarını geliştirdikleri öğrenci merkezli bir süreçtir (Aykaç, 2008).

Yaratıcı drama; bireyin öğrenme sürecinde duyuşsal yaşantılarını, düşünme gücünü, imgesel düşünmeyi aktif hale getirmede ve öğrenme süreçlerine etkince katılmasında etkilidir (Adıgüzel, 2006). Drama, öğrenciyi dinleyen, izleyen ve pasif olan değil yapan, uygulayan, sorgulayan ve aktif hale getirmenin yanında öğrenilenlerin yaşama aktarılmasına da olanak sağlar (Çelikkaya, 2014). Drama çalışmalarının çocuklara farklı bir sanat şeklini tanıma, farklı düşünceler kazanma, kendini geliştirme ve sosyalleşme fırsatı sunduğu da varsayılmaktadır (Yıldırım, 2011). Yaratıcı dramanın

öğrenme yolu olarak en önemli varlığı; bilişsel, duyuşsal, sosyal ve devinişsel yetilerle bütünleşmiş olmasıdır (Adıgüzel, 2006). Yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı bir ders ortamı; öğretmenin, öğrenciye ulaşması, iletişim kurması, onların yeni bilgileri edinme, iyi bir Türkçenin yazılması ve söylenmesi kazanımları edinmelerinde onlara kılavuzluk yapabilmek; onlar gibi oynayan, koşan, düşünüp tartışan bir kişi olarak öğretmenin öğrenciye yabancılaşmasını ortadan kaldırma işlevi üstelenen oyunun gizil gücünü kullanarak tasarlanan bir öğrenim ortamı sunmaktadır (San, 2006). Eğitimde yaratıcı drama çalışmalarının genel amacı, her alanda yaratıcı, kendine yetebilen, kendini tanıyan, çevresiyle iletişim kurabilen ve bunu geliştirebilen, ifade gücü ve biçimleri artmış kendini gerçekleştirmiş bireyler yetiştirmektir (Aykaç ve Adıgüzel, 2011). Drama yaşantılarında bir katılımcı herhangi bir konuyu, tüm duyularını harekete geçirerek ve canlandırmalarla öğrenir (Adıgüzel, 2007). Sınıf ortamında yaratıcı drama etkinlikleri, uygulamalı olarak öğrenmenin herhangi bir öğretim programı içerisinde geliştirilip teşvik edilmesine olanak veren öğrenci merkezli bir süreçtir (Aykaç ve Adıgüzel, 2011). Özellikle ilköğretim çağında öğrencinin bir ders boyunca hareketsiz kalması derse olan dikkatinin ve ilgisinin azalmasına neden olurken öğretmenin öğrenme ortamını eğlenceli kılması öğrenmeyi istenmeyen yemek durumundan kurtarması beklenmektedir (Sever, Yalçinkaya ve Mazman, 2009).

Drama etkinliği ilköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgilerinin tüm konularında başarıyı arttırmada önemli bir etkinlik olarak uygulanabilir ve sosyal hayatta karşılaşılan olayların istenildiği anda tekrar tıpkı bir laboratuvar ortamındaymış gibi canlandırılmasına olanak tanır. Böylelikle drama öğrencilerin erişemeyecekleri olayları bizzat yaşayarak öğrenmelerine yardımcı olur (Koç, 2013). Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin, çeşitli kaynaklardan elde ettikleri bilgileri özümsemeleri ve bu bilgilerden sonuç çıkarmaları esastır. Sosyal Bilgiler dersi bilişsel yönü ağır basan bir derstir (Ezer ve Ulukaya-Öteleş, 2020). Dersin bu özelliğinden dolayı öğretiminde, salt bilgiyi veren yöntemlerden daha ziyade bilgiyi beceriye dönüştürücü ve bilgiyi benimsetici öğretim yöntemlerinin kullanılması esastır (Sever, Yalçinkaya ve Mazman, 2009). Modern dünyada yalnızca bireyin gözlenebilen davranışlarını, öğrenme ürünü olarak

kabul eden davranışçı yaklaşım yerine, her bireyin kendi bilgisini ve anladıklarını kendi akıl süzgecinden geçirebileceğini kabul eden oluşturma (yapılandırıcı) yaklaşım ön plana çıkmıştır. Bu yaklaşımın uygulanmasında ön plana çıkan yöntemlerden biri de drama yöntemidir (Koç, 2013). Sosyal bilgiler dersi sürecinde kullanılacak yöntem ve teknikler planlanırken öğretim ilkelerinden “öğrenciye görelilik ilkesi” göz önünde bulundurulması esastır (Kozaner Yenigül, 2019). Soyut kavramların yoğunlukta olduğu Sosyal Bilgiler dersinin tüm konularında drama yönteminin kullanılması başarıyı arttırmada önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir (Çelikkaya, 2014). Sosyal Bilgiler Programında, öğrencilerde öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması hedeflenen becerileri eleştirel düşünme, iletişim becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi ve gözlem becerisi dikkat çekmektedir. Yaratıcı dramanın eğitimde kullanılması öğrenenin yaparak yaşayarak öğrenmesine olanak tanıyarak, üretken bir birey olmasına ve kendini gerçekleştirmesine, sosyal becerilerinin gelişmesine, kısaca bireyin tüm yönleriyle gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Kaf, 2017). Sosyal Bilgiler eğitimi kişinin toplumla uyum içerisinde yaşaması, yaşadığı çevreyi ve dünyayı tanıması, bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşması, tarihsel olayları anlamlandırması ve iyi bir vatandaş olarak topluma katılmasını sağlamayı amaçlamaktadır (Çetinkaya, 2019).

Sosyal bilgiler dersi hedefleri doğrultusunda öğretmenlerinin hizmet öncesi dönemde yapılandırıcı anlayış çerçevesinde yaparak yaşayarak öğrenmeye katkı sağlayacak drama yöntemini kullanarak ders planı hazırlayabilmeleri oldukça önemlidir. Bu konuda Eğitim Fakültelerinde uygulanmaya başlayan programlar çerçevesinde “eğitimde drama” dersi için belirlenmiş ders içeriğinde “yaratıcı drama ders planının hazırlanması ve uygulanması” (YÖK, 2018) ifadesi geçmektedir. Drama planı yapabilme konusunda Okvuran (2003), çalışmasında drama öğretmenlerinin drama dersini planlayabilme becerisine sahip olmaları gerektiğini belirtmiştir. Adıgüzel (2018) de, drama öğretmenini “yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kendi alanında kullanan öğretmen” olarak ifade etmiştir. Korkut (2020) ise çalışmasında öğretmen adaylarının ve drama liderlerinin eğitiminde, gerekse yapılan araştırma projelerinde drama ders planlarına daha fazla önem verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Benzer şekilde Şahin ve Yağbasan (2012) da fizik eğitiminde yaptıkları çalışmalarında eğitimcilerin yararlanabileceği ders planı örneklerine ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Oysaki alan yazına baktığımızda farklı alanlarda öğretmen veya öğretmen adayları ile yapılmış araştırmaların (Kara, 2009; Çetingöz ve Cantürk- Günhan, 2011; Akyel ve Çalışkan, 2013; Kesici, 2014; Çelikkaya ve Koç, 2015; Özer, İlhan ve Taşkaya, 2018; Kuşdemir-Kayıran, 2018; Metinnam, 2019) drama yöntemini kullanma konusunda çok etkili olmadıklarını gösterdiği söylenebilir. Drama dersini yürütme konusundan yaşanan mevcut sıkıntılara rağmen, drama ders planı değerlendirme konusunda çalışmaları olan Korkut (2017, 2018, 2020) dramanın bir yöntem olarak kullanıldığı derslerin planlanmasına ilişkin çalışmalara fazla rastlanmadığını belirtmiştir. İşte bu ihtiyaçtan hareketle araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin 4. yıl 2. dönemde okutulan drama dersi sonunda, bu yöntemi kullanarak bir ders planı hazırlama düzeylerini belirlemektir. Bu doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Drama dersi alan sosyal bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının drama ders planı hazırlayabilme düzeyleri;
 - a) 2017-2018 eğitim-öğretim yılında
 - b) 2018-2019 eğitim-öğretim yılında
 - c) 2019-2020 eğitim-öğretim yıllarında nasıldır?
2. Sosyal bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının drama planı hazırlayabilme düzeyleri eğitim-öğretim yıllarına (2017-2018, 2018-2019, 2019-2020) göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Sosyal bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma, nicel araştırma yöntemine dayalı betimsel bir çalışmadır. Araştırma modeli, drama yöntemi kullanılarak hazırlanan ders planı değerlendirmesinde rubrik kullanımını üzerine oluşturulmuştur.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018, 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim-öğretim yıllarında bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı son sınıfında Drama dersini alan, her eğitim-öğretim yılı için 80 olmak üzere toplamda 240 öğretmen adayının hazırlanmış olduğu drama ders planı oluşturmaktadır.

Veri Toplanma Aracı ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri, 2017-2018, 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim-öğretim yılları olmak üzere üç akademik dönem boyunca toplanmıştır. Veriler her eğitim öğretim döneminde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı 4. yıl 2. döneminde yer alan drama dersi sonunda, birinci yazara teslim edilen drama yöntemi ile hazırlanmış ders planlarının toplanması ve saklanması yoluyla toplanmıştır. Üçüncü akademik yıl ise pandemi dönemi / uzaktan eğitim nedeni ile drama ders planları mail yolu ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilerin analizi için Korkut (2018) tarafından geliştirilen ve Korkut (2020) de güncellenen “Drama Ders Planı Rubriği (DDPR)” gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Drama Ders Planı Rubriği (DDPR), 9 ölçütten (ders planının yazıldığı dil, dersin kazanımları, katılımcılar, materyaller, etkinlikler, ısınma aşaması, canlandırma aşaması, dramatik kurgunun bileşenleri, değerlendirme aşaması) ve her ölçüt için 4’er performans seviyesinden oluşan dereceli bir puanlama anahtarıdır. Çalışmada drama ders planlarının değerlendirilmesi sürecinde Korkut (2020)’un belirlediği puanlamaya uyulmuş ve rubrikteki her değerlendirme kriteri çok yetersizse 0, puan yetersizse 1 puan, kısmen yeterliyse 2 puan ve yeterli ise 3 puan almıştır. Elde edilen veriler 3 araştırmacı tarafından da değerlendirilip karşılaştırılarak, % 90 tutarlılık sağlanana kadar bu işleme devam edilmiştir.

Araştırmanın değerlendirme aşaması için “Drama Ders Planı Rubriği (DDPR)”den elde edilen toplam puanın düzeylere göre değerlendirilmesi amacıyla rubrik sahibinin (Dr. Perihan Korkut) ve

alan uzmanı 2 öğretim üyesinin de görüşleri alınarak öğretmen adayının drama planı hazırlayabilme düzeyleri için puan aralıkları belirlenmiştir. Tablo 1’de düzeylere göre ders planı toplam puan aralıkları şu şekildedir:

Tablo 1. Düzeylere Göre Ders Planı Toplam Puan Aralıkları

Yeterlilik Seviyesi	Puan Aralığı
Çok Yeterli	21-27
Kısmen Yeterli	14-20
Yetersiz	7-13
Çok Yetersiz	0-6

Araştırmanın bulguları sunulurken doğrudan alıntılar (ÖA,1: 1. Öğretmen Adayı,...) şeklinde kısaltmalarla verilmiştir. Bulgularda ayrıca DDPK ölçütleri bakımından doğrudan alıntı örneklerini çeşitlendirmek için "ders planının yazıldığı dil" ölçütüne ek olarak, verilen öğretim yıllarında “kısmen yeterli, yetersiz ve çok yetersiz” düzeyde kalan ölçütler ve her yıla ait çok yeterli ölçütü örnek olarak sunulmuştur.

Bulgular

2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılında Drama Dersi Alan Sosyal Bilgiler Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Drama Ders Planı Hazırlayabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 3. Adayların 2017-2018 Yılı Drama Planı Hazırlayabilme Düzeyleri

Drama Planı Hazırlayabilme Düzeyleri		
Yeterlilik Seviyesi	Puan Aralığı	f
Çok Yeterli	21-27	35
Kısmen Yeterli	14-20	33
Yetersiz	7-13	12
Çok Yetersiz	0-6	-

Tablo 2’de yer alan öğretmen adaylarının 2017-2018 eğitim-öğretim yılı drama planı hazırlayabilme düzeylerine ilişkin durumlarına bakıldığında; adayların 35’inin çok yeterli, 33’ünün kısmen yeterli, 12’sinin ise yetersiz düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca incelenen planlar arasında çok yetersiz düzeyde

plan hazırlayan öğretmen adaylarına rastlanmadığı söylenebilir. Planlar değerlendirildiğinde drama ders planı rubriği ölçütleri arasında yer alan “ders planının yazıldığı dil, materyaller” gibi ölçütlerin eksik olması nedeniyle planlardan bazılarının kısmen yeterli veya yetersiz düzeyde kaldığı görülmüştür. Genel olarak drama planı hazırlayabilme düzeylerinin çok yetersiz olmadığı, orta ve yeterli düzeyde olduğu şeklinde ifade etmek mümkündür.

Örneğin ÖA, 11 kodlu öğrenci “... Yaşadığımız şehrin nesi var etkinliği: Katılımcılar çember oluşturur. Katılımcılar arasından gönüllü bir ebe seçilir ve çemberin ortasına geçer. Çemberden herhangi bir arkadaşını seçerek önüne gider ve ‘Yaşadığımız şehrin nesi var’ diye sorar...” ifadesi ile dil bakımından çok yeterli olarak kabul edilebilir. Benzer olarak ÖA, 23 kodlu öğrenci “*Bilinç koridoru etkinliği; öğrenciler çember olur ve 2 gruba ayrılır, aralarından bir gönüllü seçilir. Grubun birine “Öncelik verilmesi gereken toplum sağlığıdır.” konusu verilir diğerine ise “Öncelik verilmesi gereken bireysel istek ve arzularımızdır.” konusu verilir...*” ifadesi ile dil bakımından çok yeterli, ÖA 32 kodlu öğrencinin ise “*İstasyon etkinliği: Katılımcılara A4 kağıdı verilir. Katılımcılardan bugüne kadar çıkmış salgın hastalıkların aşularını bulan bilim insanlarına (Edward Jenner çiçek aşısı, Maurice Ralph Hilleman kızamık kızamıkçık kabakulak aşısı, Louis Pasteur kuduz aşısı, Waldemar Haffkine kolera aşısı vb. kişiler kısaca anlatılır fotoğrafları gösterilir.) bir mektup yazmaları ister. Gönüllü üç katılımcı seçilerek mektuplarını okumaları istenir ve oturum sonlandırılır.*” yeterli düzeyde olduğu kabul edilebilir. Bunlardan farklı olarak ÖA, 4 kodlu öğrencinin “... *Isınma etkinliği bittikten sonra bir çember oluşturulur. Sağ baştan 4’e kadar sayılır. 4 grup oluşturulur. Elimde bulunan 4 resmi ortaya koyacağım her gruptan biri gelip resmi alacak yönergesi verilir...*” ifadesi ile dil bakımından yetersiz düzeyde kaldığı ifade edilebilir.

Materyal ölçütü bakımından ise; “*Lider derse başlamadan önce duvarların üzerine geçmişteki ve günümüzdeki oyunların resmini asar...*” ifadesi ile ÖA, 13 kodlu öğrencinin çok yeterli olarak kabul edilebilir. ÖA, 22 kodlu öğrencinin “... *Canlandırma oluşturulan gruplar bozulmadan her gruba A3 boyutunda bir kağıt ve pastel boyalar verilir, her grubun canlandırma doğaçlamış olduğu*”

fotoğrafi kullanarak bir gazete hazırlaması istenir...” ifadesi ile öğretmen adayının hazırlamış olduğu planda etkinlikler için kalite, ulaşılabilirlik ve katılımcıların gelişimsel özelliklerine uygun ideal materyaller seçilmesi bakımından çok yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Hazırlanan planlarda ÖA, 19 kodlu öğrenci “... Öğrencilere herhangi bir müzik açılır daha sonra grupta olan bütün öğrencilerin gözlerinin kapatılması istenir...” ve ÖA, 31 kodlu öğrencinin “*Lider katılımcılardan covid-19 ile ilgili yapılan yanlış haberleri içeren sergiyi gezmelerini ister. Daha sonra katılımcılar çember olurlar birden dörde kadar sayarak dört grup oluştururlar.*” yeterli düzeyde olduğu kabul edilebilir.

2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında Drama Dersi Alan Sosyal Bilgiler Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Drama Ders Planı Hazırlayabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 4. *Adayların 2018-2019 Yılı Drama Planı Hazırlayabilme Düzeyleri*

Drama Planı Hazırlayabilme Düzeyleri		
Yeterlilik Seviyesi	Puan Aralığı	f
Çok Yeterli	21-27	32
Kısmen Yeterli	14-20	31
Yetersiz	7-13	17
Çok Yetersiz	0-6	-

Tablo 3’te yer alan öğretmen adaylarının 2018-2019 eğitim-öğretim yılı drama planı hazırlayabilme düzeylerine ilişkin durumlarına bakıldığında; adayların 32’sinin çok yeterli, 31’inin kısmen yeterli, 17’sinin ise yetersiz düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Planlar değerlendirildiğinde drama ders planı rubriği ölçütleri arasında yer alan “ders planının yazıldığı dil, değerlendirme aşaması” gibi ölçütlerin eksik olması nedeniyle planlardan bazılarının kısmen yeterli veya yetersiz düzeyde kaldığı görülmüştür. Genel olarak drama planı hazırlayabilme düzeylerinin çok yeterli ve kısmen yeterli düzeyde olduğu; yetersiz plan hazırlayan öğretmen adayına daha az rastlandığı, çok yetersiz düzeyde plan hazırlayan öğretmen adayına ise rastlanmadığı söylenebilir.

Değerlendirme aşaması ölçütü esas alındığında ÖA, 10 kodlu öğrencinin “...*Her gruba A4 kâğıdı ve tükenmez kalem dağıtılır. Lider gruplardan Osmanlı’yı gezen seyyahlar olduklarını*

düşünmelerini ve kısa seyahatname yazmalarını ister. Hazırlık süresinin tamamlanmasının ardından, etkinlik tamamlanır...” ifadesinin ve ÖA, 12 kodlu öğrencinin “...Canlandırma sonrasında öğrencilere dağıtılan kağıtlara günü değerlendirmeleri ve öğretmene verip sınıftan o şekilde çıkmaları beklenir.” ifadesinin yetersiz düzeyde olduğu; ÖA 27 kodlu öğrencinin “Öğrenciler üç gruba ayrılır. Lider tüm gruplara ana temalarının “Ülkemizde Pandemi Süreci ve İnsanlara Etkisi’ olduğunu söyler. Lider her gruba A4 kağıdı ve boya kalemleri dağıtır. Birinci gruptan resim, ikinci gruptan afiş, üçüncü gruptan ise hikâye yazmaları istenir. Gruplardaki ürünler beş dakika süre ile yer değiştirilir. Her gruptan bir kişinin yaptıkları etkinliği sunmasıyla değerlendirme çalışması sonlandırılır.” çok yeterli düzeyde, ÖA 31, kodlu öğrencinin ise “Sıcak Sandalye: Dersin bitimine son 15 dakika kala öğrencilerden gönüllü birisi seçilir ve seçilen öğrencinin yüzü sınıftaki diğer öğrencilere dönük bir şekil de sandalyeye oturtulur ve diğer öğrencilerden coronavirus hayatımızı nasıl etkiledi, hayatımız da ne gibi değişiklikler yarattı ve önümüzde ki günlerde insanları nasıl etkileyeceği başlıkları altında kendilerinin de merak ettiklerini seçilen arkadaşına sormaları istenir. Böylece herkesin fikri alınacak ve çözüm önerileri sınıf ortamında öğrenilmiş olacak.” yeterli düzeyde olduğu kabul edilebilir.

Dramatik kurgunun bileşenleri ölçütü bakımından incelendiğinde ÖA, 53 kodlu öğrencinin “... Lider katılımcı sayısına göre üç grup oluşturur. Birinci gruptan köyde okula gidemeyen bir çocuğun durumunu anlatan bir canlandırma yapmasını ister. İkinci gruptan birkaç evsiz kalmış kişinin barınmak için devlete başvurdukları durumu canlandırmasını ister. Üçüncü gruptan bir kişinin marketten aldığı yiyeceğin son kullanma tarihinin geçtiğini fark ettiğini anlatan bir canlandırma yapmalarını ister...” ifadesiyle kısmen yeterli düzeyde olduğu ifade edilebilir. Etkinlikler ölçütü açısından ÖA, 55 kodlu öğrencinin “... Birinci gruptan ‘Asya Hun devletinde yaşayan insanlarsınız hükümdarınız Metehan bir savaşa gideceksiniz, hükümdarın otağında askeri onluk sistem hakkında fikirlerini paylaşıyorsunuz’ konulu bir canlandırma yapmaları istenir...” ifadesinin yetersiz düzeyde olduğu; katılımcılar ölçütü açısından ÖA, 63 kodlu öğrencinin “...Öğrenciler arasında yenilenebilir enerji kaynakları konusunda seviyesinin iyi olduğu

düşünülen bir ebe seçilir ve çemberin ortasına geçmesi istenir...” ifadesiyle ÖA, 97 kodlu öğrencinin “ *Lider katılımcıların sayısı tek olsa dahi ikili eş olmalarını ve boşta kalan kişinin ebe olarak belirleneceğini söyler.”* ifadesi kısmen yetersiz olduğu kabul edilebilir.

2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılında Drama Dersi Alan Sosyal Bilgiler Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Drama Ders Planı Hazırlayabilme Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 5. *Adayların 2019-2020 Yılı Drama Planı Hazırlayabilme Düzeyleri*

Drama Planı Hazırlayabilme Düzeyleri		
Yeterlilik Seviyesi	Puan Aralığı	f
Çok Yeterli	21-27	28
Kısmen Yeterli	14-20	22
Yetersiz	7-13	19
Çok Yetersiz	0-6	11

Tablo 4’te yer alan öğretmen adaylarının 2019-2020 eğitim-öğretim yılı drama planı hazırlayabilme düzeylerine ilişkin durumlarına bakıldığında; adayların 28’sinin çok yeterli, 22’sinin kısmen yeterli, 19’unun yetersiz, 11’inin ise çok yetersiz düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Planlar değerlendirildiğinde drama ders planı rubriği ölçütleri arasında yer alan “ders planının yazıldığı dil, dersin kazanımları, katılımcılar, etkinlikler” gibi ölçütlerin eksik olması nedeniyle planlardan çoğunun kısmen yeterli, yetersiz veya çok yetersiz düzeyde kaldığı görülmüştür. Genel olarak değerlendirildiğinde drama planı hazırlayabilme düzeylerinin yeterli düzeyde olmadığını söylemek mümkündür. Bu durumu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında yaşanan pandemi dolayısıyla yapılan eş zamanlı uzaktan eğitimi sisteminin etkisiyle olduğu şeklinde yorumlamak mümkündür.

Örneğin; ÖA, 16 kodlu öğrencinin ısınma ölçütüne uygun olarak “*...Tam ortadaki kişiye pilates topu verilir ve bu topu havaya atması istenir. Pilates topunun havadan düşüp yerde durduğu ana kadar topa değen herkes ortadaki kişiden virüsü kapmış olarak kabul edilir. Kimse toptan kaçamaz, yer değiştiremez. Topa değip salgın hastalığı kapmış kişiler bir ellerini havaya kaldırarak dururlar. Top kimin yanında durmuş ise o kişi topu tekrar havaya atar...”* ifadesi

değerlendirildiğinde kısmen yeterli olduğu, ÖA, 38 kodlu öğrencinin ders planının yazıldığı dil ölçütü açısından “...Sınıf üçgen bir şekil oluşturur. Sırayla herkes üçe kadar sayar. Birinci grup bir köşeye, ikinci grup bir köşeye ve üçüncü grup bir köşeye ayrılırlar. Önceki etkinlikteki videodan hareketle gruplara; görevler dağıtılır. Her grup temsil ettiği görevi, önceki etkinlikte izledikleri videodan hareketle, temsil ettikleri görevler hakkındaki davranışları canlandırırlar. Canlandırmalar bittikten sonra her grup kendine bir grup seçerek, kendisinde olup da diğer gruplarda olmayan doğru ve yanlış davranışları canlandırır...” yetersiz olduğu yine aynı ölçüt açısından ÖA, 50 kodlu öğrenci “...Öğrenciler 4 gruba ayrılır her gruba bir görev verilir. Covid 19 virüsü görevi: Şarkı oluşturma, Covid 19 ile ilgili bilgi veren bir gazete, Covid 19 ile ilgili bir afiş. Canlandırma istenir. Gruplar yaptıkları ürünleri sınıfa sunar ...” ifadesiyle çok yetersiz olduğu kabul edilebilir.

Dramatik kurgunun bileşenleri ölçütü esas alındığında ÖA, 59 kodlu öğrencinin “...Öğretmen her gruba farklı hastanelerde çalışan doktor hemşire ve hizmetli sağlık çalışanları grubu olduklarını ve toplum sağlığı için nasıl zorluklar çektikleri ile ilgili doğaçlama kısa bir canlandırma yapmalarını ister...” ifadesiyle çok yetersiz düzeyde olduğu, ÖA, 69 kodlu öğrencinin katılımcılar ölçütünde “...Dersin bitimine son 15 dakika kala öğrencilerden gönüllü birisi seçilir ve seçilen öğrencinin yüzü sınıftaki diğer öğrencilere dönük bir şekilde sandalyeye oturtulur ve diğer öğrencilerden konuyla ilgili merak ettiklerini soruları arkadaşına sormaları istenir...” yetersiz düzeyde olduğu kabul edilebilir görülmüştür.

Sosyal Bilgiler Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Drama Planı Hazırlayabilme Düzeylerine ve Eğitim-Öğretim Yılları Arasındaki Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular

Tablo 6. Drama Planı Hazırlayabilme Düzeyleri ve Yıllar Arası Düzeylerdeki Farklılaşma

Drama Planı Hazırlayabilme Düzeylerindeki Farklılaşma					
Yeterlilik Seviyesi	Puan Aralığı	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Toplam
Çok Yeterli	21-27	35	32	28	95
Kısmen	14-20	33	31	22	86

Yeterli					
Yetersiz	7-13	12	17	19	48
Çok Yetersiz	0-6	-	-	11	11
Toplam					240

Tablo 5’te yer alan öğretmen adaylarının genel drama planı hazırlayabilme düzeylerine ilişkin durumlarına bakıldığında, 240 öğretmen adayından 95’inin çok yeterli, 86’sının kısmen yeterli, 48’inin yetersiz, 11’inin ise çok yetersiz düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Drama planı hazırlayabilme düzeyleri değerlendirildiğinde yeterli düzeyde olmadığını söylemek mümkündür. Adaylarının drama planı hazırlayabilme düzeylerinin eğitim-öğretim yıllarına göre farklılaşma durumuna bakıldığında ise; 2017-2018 ve 2018-2019 eğitim öğretim yıllarında drama ders planlarını hazırlayabilme düzeyleri olarak çok farklılaşmadığını fakat 2019-2020 yılında hazırladıkları ders planlarında önceki yıllara göre yeterlilik düzeylerinin azaldığını söylemek mümkündür. Ayrıca 2019-2020 yılında 11 öğretmen adayının “çok yetersiz” düzeyde plan hazırladıkları ifade edilebilir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin alınan yüz yüze eğitim ile 2017-2018 ve 2018-2019’da istenilen düzeyde olduğunu; 2019-2020 yılında yaşanan pandemi doğrultusunda düzeylerinin, eş zamanlı uzaktan eğitim sistemine geçilmesi nedeniyle düştüğünü yapılan analizler sonucunda söylemek mümkündür.

2017-2018 eğitim-öğretim yılına bakıldığında ÖA, 12 kodlu öğrencinin “... Sınıfta bir çember oluştururum öncelikle. Daha sonra sınıfa getirdiğim bir top, kalem veya herhangi bir nesneyi birine verip onu çemberin içine geçirip soru sorup çemberin ortasına geçip cevaplamasını isterim...” ifadesiyle ders planının yazıldığı dil hususunda yetersiz olduğu, ÖA, 90 kodlu öğrencinin “Bil bakalım: Lider öğrencilerin çembere geçmesini ister. 1’den 5’e kadar sayılır. Aynı sayıdakiler grup oluşturur...” ifadesiyle çok yeterli düzeyde olduğu kabul edilebilir. Aynı yıl ÖA, 8 kodlu öğrencinin dersin kazanımları ölçütüne göre düzeyine bakıldığında “... Katılımcılardan çember olmaları istenir. Katılımcılar arasından gönüllü bir katılımcı seçilir. Bu katılımcıya rehber rolü verilir. Tüm katılımcılardan

buldukları mekânı bir kervan yolu olarak düşünmeleri istenir...” ifadesinin çok yeterli olduğunu kabul etmek mümkündür.

2018-2019 eğitim-öğretim yılında ÖA, 7 kodlu öğrencinin ders planının yazıldığı dil hususunda “... Öğrencilerden çember olmalarını isterim, sağ baştan A ve B diyerek sayarlar. A’ların ve B’lerin birbirlerine paralel olarak önlü arkalı sıraya girmelerini isterim...” ifadesiyle kısmen yeterli olarak yine aynı hususta ÖA, 80 kodlu öğrencinin “*Lider katılımcılardan çember olmalarını ister. Katılımcılar çember olduktan sonra müzik eşliğinde daha önceden şişirilmiş ve içinde milli mücadele kahramanlarının isimleri bulunana balonlardan bir tanesini almaları istenir.*” ifadesiyle çok yeterli olarak kabul edilebilir. 2018-2019 eğitim-öğretim yılı dersin kazanımları ölçütünde ÖA, 22 kodlu öğrenci değerlendirildiğinde “... Katılımcılar mekânda serbest olarak yürürler ve aşağıdaki eylemleri sırasıyla canlandırır. Katılımcılar canlandırma yaparken Beethoven’ın 9. Senfonisi fon müziği olarak çalar ...” ifadesinin kısmen yeterli olduğu söylenilebilir.

2019-2020 eğitim-öğretim yılına bakıldığında ders planının yazıldığı dil açısından çok yetersiz düzeyde olan ÖA, 53 kodlu öğrencinin “... Grubun sonuna gelindiğinde, öğretmen “ışığı kapa” der ve akım kesilir. Bütün çocuklar el ele tutuşmayı bırakarak serbest bir şekilde hareket ederler. Uzun zamandır fiziksel temastan kaçınan, sosyal mesafe anlayışının yaygınlaştığı günlerden sonra hastalığın bitmesiyle bir oyunla birlikteliği tekrar eğlenceli bir şekilde yaşamış olacağız...” ifadesini kullandığını yine aynı ölçüt ve düzeyde olan ÖA, 60 kodlu öğrencinin “*Öğrencilerin çember olmalarını bekler. Liderin sağından başlanılan sayıma soluna gelince biter...*” ifadesini kullandığını söylemek mümkündür. Aynı yıl ÖA, 71 kodlu öğrencinin dersin kazanımları ölçütü bakımından değerlendirildiğinde ise “...Öncelikle tüm sınıf bir çember oluşturur. Öğretmen burada sınıfa covid-19 denilince aklınıza gelen ilk şeyi ortaya geçerek söylemelerini ister. Böylelikle çocuklar covid-19 bağdaştırdıkları kelimeleri dile getireceklerdir...” ifadesini yetersiz olarak kabul etmek mümkündür.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sosyal Bilgiler son sınıf öğretmen adaylarının drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin “Drama Ders Planı Rubriği (DDPR)”

aracılığıyla belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde adayların genel olarak drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin istenilen düzeyde olmadığı ve yıllara göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sonuçlar değerlendirildiğinde ise:

Birinci alt problem olan adayların 2017-2018 eğitim-öğretim yılı drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin rubriğe göre ders planının yazıldığı dil, materyal gibi ölçütlerin eksik olması sebebiyle planlardan çoğunun kısmen yeterli ve yetersiz düzeyde olduğunu genel olarak drama planı hazırlayabilme düzeylerinin çok yetersiz olmadığını, orta ve yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazındaki benzer çalışmalara bakıldığında, Çetingöz ve Cantürk-Günhan (2011), okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersini planlama konusunda bilgi eksikliğine işaret etmişlerdir. Akyel ve Çalışkan (2013), okul öncesi öğretmenlerinin drama süreçlerini planlamada kendilerini ara sıra yeterli bulduklarını ortaya koymuşlardır. Kesici (2014), sınıf öğretmenlerinin drama dersini işlerken kendilerini yetersiz hissettiklerini ortaya koymuşlardır. Çelikkaya ve Koç (2015), öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde drama yöntemi uygulama yeterlilikleri üzerine yaptıkları araştırmada en düşük ortalamanın drama yöntemine yönelik plan yapma konusu olduğunu belirlemişlerdir. Özer, İlhan ve Taşkaya (2018), sınıf öğretmenlerinin drama yöntemine ilişkin uygulama konusunda kendilerini ya yetersiz ya da orta yeterlilikte gördükleri ortaya koymuşlardır. Kuşdemir-Kayıran (2018), öğretmen adaylarının en çok yaratıcı drama dersini planlama konusunda sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Metinnam (2019) da sınıf öğretmeni adayları ile yaptığı çalışmada yöntem boyutunda drama oturumu planlanırken drama alanına ilişkin bilgi eksikliğinden kaynaklanan sorunlar olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan 2018-2019 eğitim-öğretim yılı drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin ise 2017-2018 eğitim-öğretim yılı ders planı hazırlayabilme düzeylerine benzer olarak orta ve yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşıldığını söylemek mümkündür. Üçüncü alt problem olan 2019-2020 eğitim-öğretim yılı drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin ise 2017-2018 ve 2018-2019 eğitim-öğretim yıllarına göre daha düşük seviyede olduğu bazı

öğrencilerin yetersiz ve çok yetersiz düzeylerde plan hazırladıklarını söylemek mümkündür. Araştırmanın son alt problemini oluşturan genel olarak drama ders planı hazırlayabilme düzeyleri ve yıllara göre farklılaşp farklılaşmaması durumu incelendiğinde ise adayların 2017-2018 ve 2018-2019 eğitim-öğretim yıllarında benzer düzeylerde ders planı hazırlayabildikleri 2019-2020 eğitim-öğretim yılı drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin önceki yıllara göre eş zamanlı uzaktan eğitime geçilmesi nedeniyle düştüğünü söylemek mümkündür. Araştırmanın verilerini oluşturan planlar genel olarak incelendiğinde ise öğretmen adaylarının istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir.

Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, araştırmanın verilerini oluşturan öğretmen adaylarının drama ders planlarının, yıllara göre farklılaştığını genel ifade ile istenilen düzeyde ders planı hazırlayamadıklarını, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında drama ders planı hazırlayabilme düzeylerinin önceki yıllara göre düştüğünü araştırmanın bulgularından yola çıkarak söylemek mümkündür. Bu durumu uygulamalı bir ders olan drama dersinin 2020 yılında yaşanan pandemi dolayısıyla eş zamanlı uzaktan eğitim sistemi aracılığıyla verilmesinden kaynaklı olduğu şeklinde yorumlamak mümkündür. Benzer olarak Akhan ve Kaymak (2020) da öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarında, öğretmen adaylarının pandemi sürecinde kişisel ve mesleki yönde ortak kaygılar geliştirdikleri, uzaktan eğitimden beklenen ölçüde yararlanamadıklarını ortaya koymuşlardır. Ayrıca Ezer, ve Ulukaya-Öteleş (2020) de sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemi konusunda aldıkları eğitimi yeterli görmediklerini, benzer şekilde Kesici (2014) de, öğretmen adaylarının bu yöntem konusunda yeterli bir eğitim almadıklarını düşündüklerini ortaya koymuştur.

Çağdaş eğitim anlayışı ile birlikte öğrenmenin aktifleşmesi ve yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlama hususunda drama yönteminden yararlanılarak bir ders planı hazırlayabilme ve uygulayabilme oldukça önemlidir. Nitekim Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan “Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri” içerisinde de “Eğitim-Öğretimi Planlama” yeterliğine yer verilmiş ve öğretmende bulunması gerekli görülen yeterlikler arasında belirtilmiştir. Bu yeterliğin öğretmenin eğitim-öğretim sürecini etkin

bir biçimde planlayabilmesine vurgu yaptığı söylenilebilir (Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2017). Bu doğrultuda öğrenme-öğretme süreci içerisinde rehber rol üstlenen öğretmenlerin hizmet öncesi dönemde aldıkları drama dersinde, drama yöntemini kullanarak bir ders planı hazırlayabilmesi ve uygulayabilmesi oldukça önemlidir. Bu gereklilik ile birlikte araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak şu önerilerde bulunmak mümkündür:

- Drama gibi uygulamalı derslerin eş zamanlı uzaktan eğitim sistemi ile verilmesinden sonra yüz yüze uygulamalı telafi dersleri yapılabilir.
- Uygulamalı bir ders olan drama dersinin teorik kısmında drama ders planı ile ilgili bilgilere daha fazla yer verilebilir.
- Drama dersinde teorik derse ek olarak ders planı hazırlayabilme ile ilgili öğretmen yeterlilikleri arttırılmalıdır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.
- Adıgüzel, Ö. (2007). Yaratıcı drama (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 5-12.
- Adıgüzel, Ö. (2018). *Eğitimde yaratıcı drama*. Yapı kredi yayınları.
- Akhan, N. E. ve Kaymak B. (2020) A common anxiety in the final stage of graduation: the reality of pandemic. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(110), 95-108.
- Akyel, Y. ve Çalışkan, N. (2013). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama yöntemi yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 161-173.
- Ali, C. S. A. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama kullanılmasının iletişim becerilerine ve akademik başarıya etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aykaç, M. ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314.
- Çelikkaya, T. (2014). Sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin önemi ve uygulama örnekleri, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 447- 469.

- Çelikkaya, T. ve Koç, İ. (2015). Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama yeterliliklerin belirlenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(4), 304-316.
- Çetingöz, D. ve Cantürk-Günhan, B. (2011). Drama uygulamalarının okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının drama etkinlikleri planlama becerilerine yönelik görüşleri üzerindeki etkileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 89-99.
- Çetinkaya, C. (2019). *Sosyal bilgiler dersinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesi: Bir eylem araştırması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya*. Pegem akademi yayıncılık.
- Dündar, H. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimsel drama uygulama yeterlikleri ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Ezer, F. ve Ulukaya Öteleş, Ü. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanımına ilişkin görüşleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 710-718.
- Kaf, Ö. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama ve müze, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 137- 146.
- Kara, Z. (2009). *Yabancı dil eğitiminde eğitici drama oyunları ve teknikleri: uygulamaya yönelik bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kesici, A. E. (2014). Drama dersine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 186-203.
- Koç, A. (2013). *Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama ve drama tekniklerine ilişkin yeterliliklerin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Korkut, P. (2017, Mayıs). İngilizce öğretmen adayları tarafından yazılmış yöntem boyutunda drama ders planlarının değerlendirilmesi. 4th International Eurasian Educational Research Congress Bildiri Özetleri Kitabı, Denizli (pp. 1672-1674). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkut, P. (2018) The construction and pilot application of a scoring rubric for creative drama lesson planning. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, 23(1), 114-125. Doi:10.1080/13569783.2017.1396211
- Korkut, P. (2020). Drama ders planı rubriği'nin öğrencilerin görüşleri ve yaşantıları doğrultusunda güncelleştirilmesi ve eğitsel değerinin araştırılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 35-62.
- Kortmaz, A. (2017). *Yaratıcı drama kavramı ile temellendirilmiş makalelerin içerik analizi ile incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.

- Kozaner Yenigül, Ç. (2019). Sosyal bilgiler dersinde bir yöntem olarak yaratıcı dramanın kullanımına yönelik öğrenci görüşleri: Bir dünya savaşı atölyesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 1-14.
- Kuşdemir-Kayıran, B. (2018). Sınıf öğretmenliği adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin algıları ve tutumları üzerine bir çalışma. *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 679-708.
- Memişoğlu, Z. (2020). *Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama uygulamaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Metinnam, İ. (2019). Sınıf öğretmenliği adaylarının yaratıcı drama oturumu planlama sürecinde yaşadıkları sorunların incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(2), 2019-242. Doi: 10.21612/yader.2019.013
- Okvuran, A. (2003). Drama öğretmenin yeterlilikleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(2), 81-87.
- Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETME_NLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf adresinde 27.12.2020 tarihinde incelenmiştir.
- Özer, M. H. ve İlhan, E. ve Taşkaya, S. M. (2017). Sınıf öğretmenlerinin drama yöntemine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1, 39-50.
- San, İ. (2006). Tiyatroya rağmen yaratıcı drama, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 5-15.
- Sever, R., Yalçınkaya, E. ve Mazman, F. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde etkili bir öğretim yöntemi: dramatisasyon. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 155-166.
- Şahin ve Yağbasan (2012). Fizik eğitiminde yaratıcı drama ve örnek bir ders planı: Gel-git olayı. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* 34(2012). 79-98.
- Yıldırım, Y. (2011). *Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- YÖK (2018). Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları. Erişim adresi: <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari> adresinde 05.01.2020 tarihinde incelenmiştir.